

VOLONTIRANJE I HUMANITARNI RAD

u nastavnom programu
za osnovnu školu

Izveštaj o istraživanju

MAJ, 2024.

ZAPRATI

LAJKUJ

PODELI

www.inspirativa.rs

Neformalna grupa građana Inspirativa

Autor:

Irena Berger

Urednici:

Tijana Živadinović

Marija Krajinović

Marija Savić

Anastasija Dragutinović

Dizajn:

Inspirativa

Beograd, 2024.

Istraživanje o volontiranju i humanitarnom radu u nastavnom programu za osnovnu školu je dobrovoljan, samostalan projekat Inspirative, finansiran isključivo ličnim donacijama članova tima.

Inspirativa

Inspirativa je neformalna grupa građana koja širi inspiraciju kroz ideje i glas pojedinaca koji malim, ali značajnim doprinosima unapređuju lokalnu zajednicu.

Verujemo da bi u našem društvu **humanitarni rad, volontiranje i podrška** trebalo da budu deo *tradicije i opšte kulture*. To zahteva osveščivanje, promociju i edukaciju od malih nogu, pa sve do kraja života. Zato je naša **misija** kreiranje mreže pojedinaca, udruženja i organizacija koje se zalažu za širenje svesti o značaju humanitarnog rada, čije akcije podržavaju zajednicu i koji i sami doprinose na različite načine.

Širenjem glasa o ovim inspirativnim pričama i malim akcijama, želimo da podstaknemo ljude da prepoznaju snagu i značaj svakog pojedinca i na kraju sami postanu jedan od pokretača i šire glas dalje.

Inspirativa je mesto gde se okupljamo kako bismo delili, učili i proslavljali pozitivne promene koje svaki pojedinac može pokrenuti.

SVAKI KORAK SE RAČUNA

Želimo da čujemo i tvoju priču!

www.inspirativa.rs

[inspirativasrbija](https://www.instagram.com/inspirativasrbija)

inspirativa.rs

office@inspirativa.rs

SADRŽAJ

Uvodna reč	1
Ciljevi istraživanja	2
Metodologija	4
Ispitanici	5
Stavovi o volontiranju	6
Humanitarni rad u nastavnom programu za osnovne škole	8
Zaključci i preporuke	25

Uvodna reč

Svet u kome podižemo našu decu nije onaj u kome smo mi rasli. U ovom svetu su nam potrebne *dve važne veštine*.

Pre svega, potrebna nam je *sposobnost prilagođavanja promenama* koje su nezaustavljive u mnogim oblastima: tehnologija, nauka, obrazovanje, medicina, tržište rada... Za pojmove sigurnosti i stabilnosti koji su nama poznati iz sedamdesetih i osamdesetih godina prošlog veka nema mnogo mesta danas.

Zamenili su ih fleksibilnost, inovacije i promene. Iako ih moramo prihvatiti kao novu konstantu, potrebna nam je još jedna važna veština - *sposobnost da na vreme reagujemo* kada ovaj „novi svet“ počne da urušava ono zbog čega je i izgrađen – čoveka.

Gradili smo da bi nam bilo bolje. Gradili smo da bi mi bili bolji.

Nakon dugogodišnjeg iskustva u volontiranju i humanitarnom radu u više oblasti, stekli smo utisak da se krug ljudi koji aktivno učestvuju širi veoma sporo, uprkos tome što su građani često spremni da pomognu ako im se jasno ukaže na potrebu.

Naša pretpostavka je bila da su načini širenja informacija i niska svest o značaju ovog sektora neki od glavnih uzroka. Kako je učešće u pomaganju zajednici nešto što se uči od malih nogu, može se reći i da predstavlja deo kulture i vaspitanja, hteli smo da saznamo šta građani misle o volontiranju i zastupljenosti humanitarnog rada u nastavnom programu za osnovnu školu.

Uvođenje novog „Pravilnika o obavljanju društveno-korisnog, odnosno humanitarnog rada u ustanovama obrazovanja i vaspitanja“ je važan korak ka integrisanju ove oblasti u formalno obrazovanje, ali ostalo je nejasno na koji način će se on sprovoditi, koje segmente će pokrivati i koje ishode učenja će imati. Nadamo se da će odgovori ispitanika u ovom istraživanju dati korisne smernice za dalji razvoj nastavnog programa u skladu sa realnim potrebama našeg društva.

Ciljevi istraživanja

Cilj istraživanja je ispitivanje spremnosti građana na volontiranje, kao i njihovih stavova i predloga za unapređenje nastavnog programa za osnovnu školu, tako da on obuhvati koncepte humanitarnog rada i pomoć zajednici u različitim oblastima. Pretpostavke su da praksa volontiranja i humanitarnog rada nisu dovoljno uključene u nastavni program (iz različitih razloga), da je potrebno raditi na razvoju svesti o značaju aktivnog učešća u problemima lokalne zajednice, razumevanju uzroka postojanja društvenih problema i razvijanju građanske i društvene odgovornosti od početka formalnog školovanja. Navedeno je prepoznato novim *Pravilnikom o obavljanju društveno-korisnog, odnosno humanitarnog rada u ustanovama obrazovanja i vaspitanja* ("Sl. glasnik RS", br. 10/2024), u daljem tekstu Pravilnik.

Članom 5. definisano je da "društveno-koristan rad ima preventivnu funkciju i doprinosi razvijanju empatije, solidarnosti, saradnje i aktivizma, kao i osnovnih moralnih vrednosti i uz unapređivanje međupredmetne kompetencije odgovorno učešće u demokratskom društvu, a u skladu sa referentnim okvirom kompetencija za demokratsku kulturu Saveta Evrope (RODK)".

Pravilnik daje preporuke o aktivnostima koje ustanove mogu sprovoditi.

Očekuje se da će rezultati istraživanja pružiti uvide od značaja za oblikovanje programa humanitarnog rada u osnovnim školama u skladu sa Pravilnikom, ali i pravac izmena postojećeg nastavnog programa tako da navedene oblasti budu integrisane u redovan školski kurikulum.

Diskusija o nalazima i preporuke su razmotrene u narednim sekcijama izveštaja.

Za potrebe ovog istraživanja, oblasti su grupisane tematski na sledeći način (uz napomenu da ovakva kategorizacija nije konačna i potpuna, zbog čega deo upitnika sadrži otvorena pitanja u kojima su ispitanici imali mogućnost da dopišu sopstvene odgovore, što su i činili):

1. *Zaštita prirode, ekološke inicijative, reciklaža i sl.*
2. *Napuštene, ugrožene i ulične životinje*
3. *Pomoć porodicama u lošoj materijalnoj situaciji*
4. *Pomoć bolesnima*
5. *Izbeglice i nacionalne manjine ili rad na inkluziji*
6. *Stara ili/i nepokretna lica koja nemaju porodicu ili ona nije u mogućnosti da o njima brine*
7. *Obrazovanje i umetnost, razvoj talenata i promocija umetnosti i nauke*
8. *Kompjuterska pismenost, unapređenje veština korišćenja novih tehnologija*
9. *Mentalno zdravlje*
10. *Deca bez roditeljskog staranja*
11. *Žrtve nasilja*

Prvi deo ankete istražuje stavove o volontiranju, sa ciljem da utvrdi da li ispitanici volontiraju, šta ih je na to motivisalo, u kojim oblastima bi bili spremni da volontiraju, njihovo mišljenje o spremnosti ljudi da pomognu, bore se za promene i pretvore ideje u akciju.

Drugi deo bavi se analizom prisustva humanitarnog rada u nastavnom programu za osnovnu školu. Ispitanici su dali mišljenje o zastupljenosti humanitarnog rada u postojećem nastavnom programu, zadovoljstvu pokrivenošću ove teme, oblastima u kojima deca imaju dovoljno znanja i temama koje je potrebno obraditi dodatnim i izmenjenim aktivnostima.

Tražilo se mišljenje i o spremnosti škola, dece i roditelja da učestvuju u uvođenju izmena na tu temu. Ispitanici su imali mogućnost da napišu šta bi promenili prvo u nastavnom programu i šta bi motivisalo ljude da se više uključe u humanitarne akcije.

Metodologija

Podaci su prikupljeni u periodu od 28.4. do 8.5. putem online ankete. Upitnik je podeljen na Inspirativa Facebook i Instagram stranici, na sajtu www.inspirativa.rs i u nekoliko Viber i Facebook grupa čija su ciljna grupa roditelji, prosvetni radnici i ljudi koji se bave humanitarnim radom. Prikupljeno je 206 ispitanika. Minimalan potreban broj bio je 200. Anketu je popunilo 208 ljudi, ali su 2 odgovora izopštena iz analize zbog pogrešnog odgovora na kontrolno pitanje.

Na kraju ankete, ispitanici su imali mogućnost da predlože dete korisnika fondacije "Budi human" koje će dobiti poklon paket od Inspirativa tima. Na ovaj način smo želeli da se zahvalimo ispitanicima na odvojenom vremenu i ujedno obradujemo nekog korisnika fondacije.

Ograničenje istraživanja je mali broj ispitanika za utvrđivanje veza između stavova i mesta prebivališta, jer nije isključena mogućnost da se mišljenja razlikuju u različitim opštinama, a u skladu sa stepenom angažovanja lokalne zajednice u humanitarnim aktivnostima.

Preporuka za naredna, opsežnija istraživanja je da se ispituju stavovi prosvetnih radnika i roditelja dece iz istih škola, kako bi se sagledala potencijalna razlika u stavovima koja postoji u okviru istog razreda i istog školskog okruženja. Posebna preporuka je da se ovakva istraživanja sprovedu na nivou opština i da njima bude obuhvaćeno minimum 20% ustanova koja se na njima nalaze.

Za svako pitanje sa ponuđenim odgovorima će biti prikazano procentualno učešće svakog, dok su otvorena pitanja analizirana opisno uz nasumično odabrane odgovore prikazane u celosti. Zbog obima teksta, nisu citirani svi odgovori, ali nam možete **pisati** na mejl ili u inboks ukoliko želite da vidite celokupan izveštaj iz Google Forms-a.

Ispitanici

Dominatno učešće žena je očekivano s obzirom da grupe u kojima je podeljen upitnik čine većinom žene. Najmlađi ispitanik ima 18, najstariji 66 godina. Ubedljiva većina finansijsko stanje porodice u kojoj živi vidi kao „zadovoljavajuće“, njih 26 smatra da je ono „nezadovoljavajuće“, 8 ispitanika ga vidi kao „odlično“, a samo 1 osoba kao „loše“. 41% ispitanika nema decu uzrasta 6-14 godina, dok 36.4% ima jedno. 19.2% ima 2 školarca, 2.4% ima 3, a 1 ispitanik ima četvoro dece ovog uzrasta. 73.79% je volontiralo ranije.

Uzeti su u obzir i odgovori ispitanika koji trenutno nemaju decu uzrasta 6-14 godina jer se pošlo od pretpostavke da mišljenje o humanitarnom radu u nastavnom programu za osnovnu školu ne mora biti formirano na osnovu iskustva samo sa sopstvenim detetom i da je značajno mišljenje i onih čija su deca već završila osnovno obrazovanje.

206 ispitanika

5.3% muškaraca, **94.7%** žena

prosečna starost **39.8** godina

zaposleno je **84.47%**

prosečan broj dece 6-14 godina je **0.8**

83% ima **zadovoljavajuće** finansijsko stanje

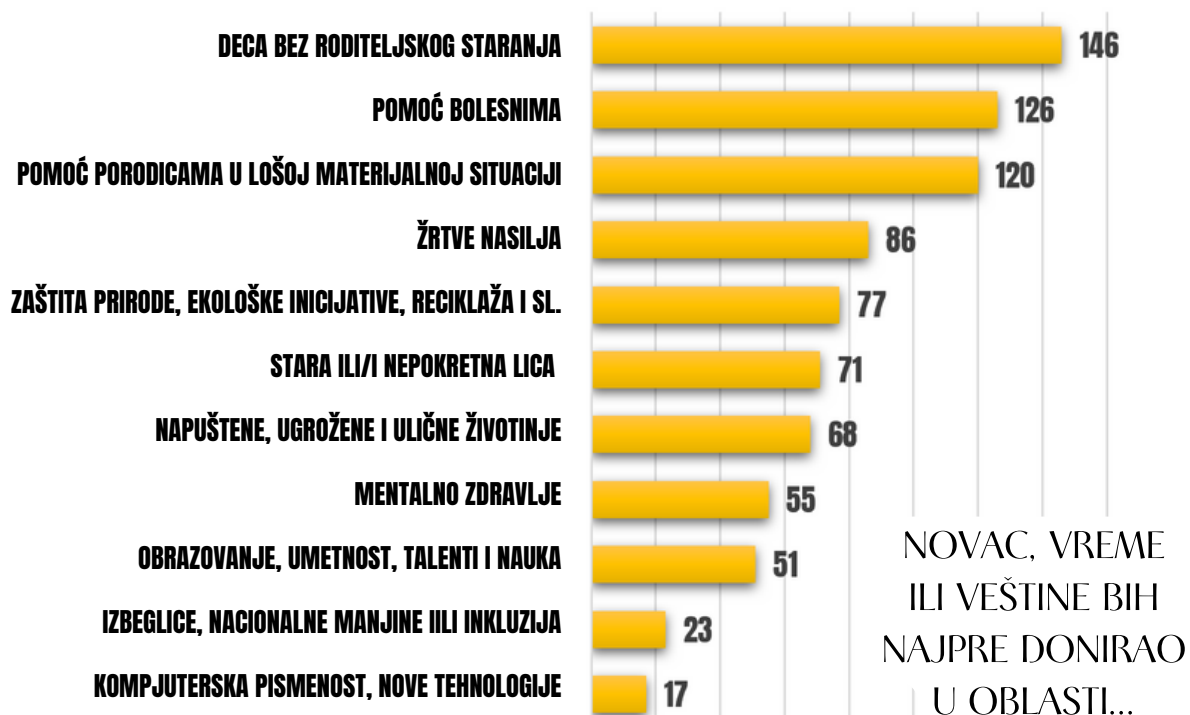
73.8% je **volontiralo**

Stavovi o voloniranju

Od 206 ispitanika, 152 je voloniralo ranije. **Motive** prikazuje sledeći grafikon. Oni koji nisu volonirali su odabrali šta je to što bi moglo da ih motiviše da volontiraju u budućnosti.

Skoro 70% je volontiralo jer je osetilo potrebu i potražilo priliku, a 16% je u volontiranje ušlo slučajno. Sličan je procenat onih koji su volontirali na preporuku prijatelja ili porodice i preko poslovnih kontakata. Samo 3% je bilo motivisano oglasom koji je videlo na Internetu. U narednom pitanju trebalo je označiti u kojim oblastima bi ispitanici **najpre bili spremni** da daju doprinos (novca, vremena i veština) bez novčane nadoknade.

Ispitanici su mogli da označe više odgovora. Preko 50% je označilo 3 oblasti:

- *Deca bez roditeljskog staranja*
- *Pomoć bolesnima (novčana, robna, emocionalna, organizaciona...)*
- *Pomoć porodicama u lošoj materijalnoj situaciji (novčana, robna, emocionalna, organizaciona...)*

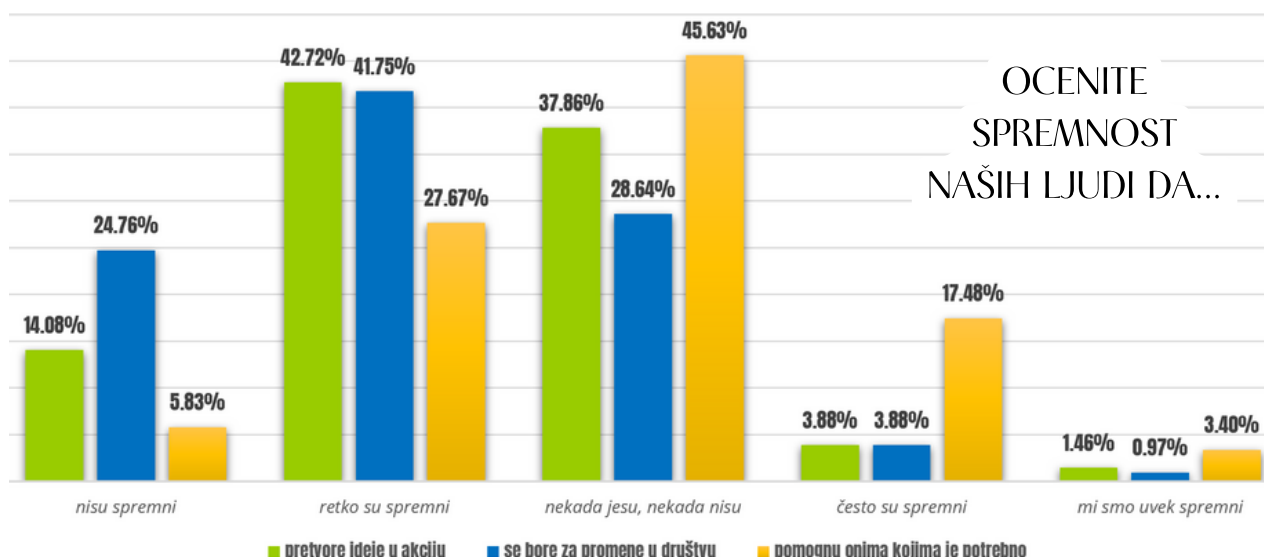
Nije zanemarljivo ni interesovanje za ostale ponuđene oblasti, dok je manje od 30 ispitanika označilo poslednje dve: "izbeglice, nacionalne manjine ili rad na inkluziji" (11.7%) i "kompjuterska pismenost, unapređenje veština korišćenja novih tehnologija" (8.2%).

Pitali smo ispitanike kolika je u našoj zemlji **spremnost ljudi da pomognu drugima** bez novčane nadoknade. Odgovori nisu ohrabrujući.

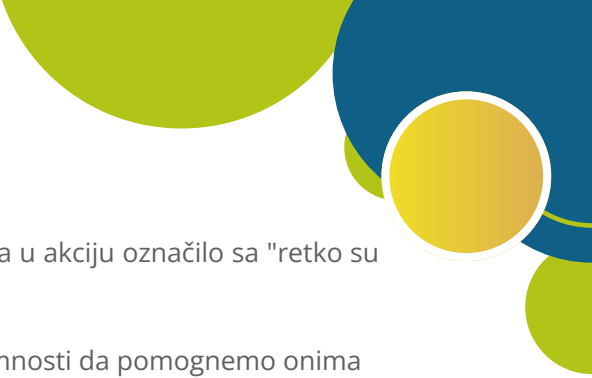
Veoma visoka	2	0.97%
Visoka	8	3.88%
Taman kako treba	20	9.71%
Veoma niska	47	22.82%
Niska	129	62.62%

SPREMNOST NAŠIH
LJUDI DA POMOGNU
BEZ NOVČANE
NADOKNADE JE...

U naredna 3 pitanja, ispitanici su na skali od 1 do 5 ocenjivali: **spremnost naših ljudi da se bore za promene u društvu**, da **pretvore ideje u akciju** i da **pomognu onima kojima je to potrebno**.

Oznakom 1, odnosno da naši ljudi nisu spremni, najveći broj ispitanika je odabrao "borbu za promene u društvu".

Preko 40% je spremnost na borbu za promene i pretvaranje ideja u akciju označilo sa "retko su spremni".

U odgovorima "nekada jesu, nekada nisu" dominira pitanje spremnosti da pomognemo onima kojima je potrebno. Interesantna je procentualna razlika onih koji smatraju da su naši ljudi često spremni da pomognu *onima kojima treba* (17.5%) i spremni da se *bore za promene i pretvore ideje u akciju* (3.88%). Da smo uvek spremni da pomognemo onima kojima je to potrebno misli samo 3.4% ispitanika, dok je za druga 2 pitanja procenat ovog odgovora manji od 2%.

Sumirano po pitanjima, najveći broj ispitanika smatra da smo *retko* spremni da se borimo za promene u društvu i pretvorimo ideje u akciju, i da nekada jesmo, nekada nismo spremni da pomognemo onima kojima je to potrebno.

Skoro 25% mišljenja da nismo spremni da se borimo za promene u društvu i generalno nizak procenat odgovora da smo često spremni *mogu biti polazna tačka za neka naredna istraživanja*.

Humanitarni rad u nastavnom programu za osnovnu školu

Da li su teme humanitarnog i volonterskog rada dovoljno uključene u nastavni program za osnovnu školu?

Čak 90.3% ispitanika reklo je "ne", 8.7% reklo je "da", a dve osobe su suzdržane jer ih ne zanima tema.

Upoznatost dece sa pojedinim temama

Ispitanici su trebali da označe oblast, ili više njih, za koje smatraju da je njihovo **dete (ili deca)** dovoljno upoznato u skladu sa svojim uzrastom.

VAŠE DETE (DECA) JE DOVOLJNO UPOZNATO SA OSNOVNIM POJMOVIMA IZ OBLASTI...

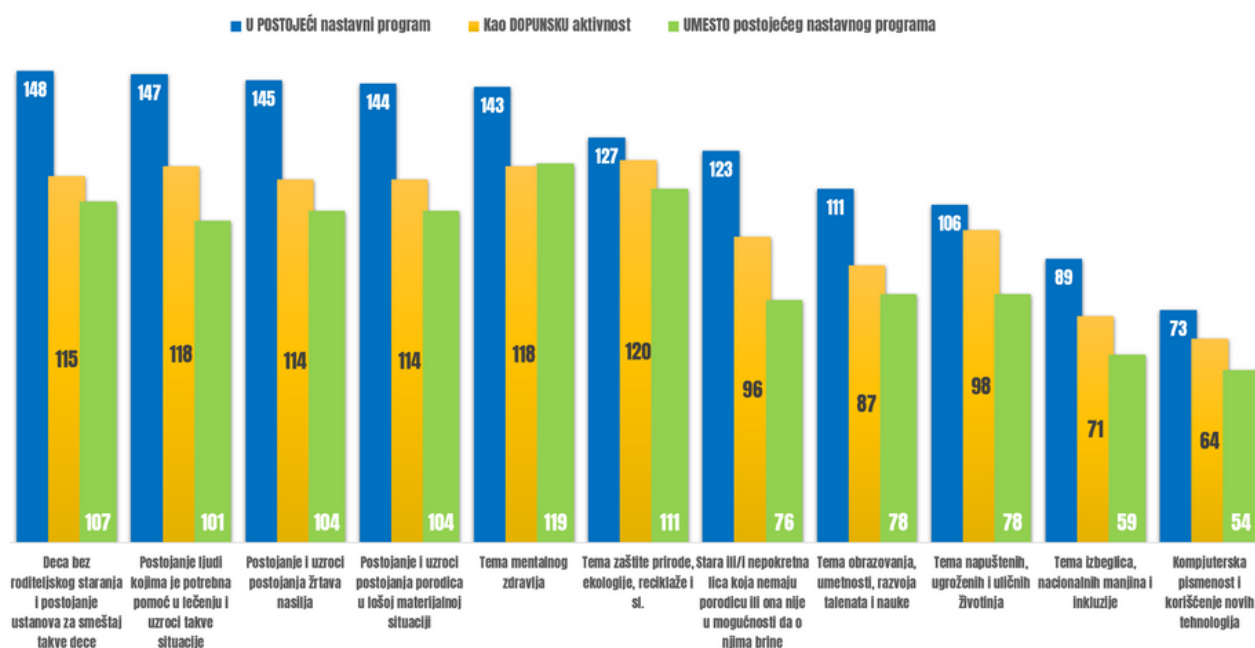
Tema zaštite prirode, ekologije, reciklaže i sl.	74%
Postojanje ljudi kojima je potrebna pomoć u lečenju i uzroci takve situacije	45%
Postojanje i uzroci postojanja porodica u lošoj materijalnoj situaciji	37%
Kompjuterska pismenost i korišćenje novih tehnologija	36%
Tema napuštenih, ugroženih i uličnih životinja	35%
Deca bez roditeljskog staranja i postojanje ustanova za smeštaj takve dece	29%
Postojanje i uzroci postojanja žrtava nasilja	29%
Tema mentalnog zdravlja	21%
Tema obrazovanja, umetnosti, razvoja talenata i nauke	19%
Stara ili/i nepokretna lica koja nemaju porodicu ili ona nije u mogućnosti da o njima brine	17%
Tema izbeglica, nacionalnih manjina i inkluzije	17%

Visok je procenat onih koji su zadovoljni upućenošću svoje dece u oblast **ekologije, reciklaže i zaštite životne sredine**. Narednih 6 oblasti je označilo više od 25% ispitanika, dok su poslednje 4 slabo zastupljene u odgovorima. Samo 17% ispitanika smatra da su deca dovoljno upućena u temu brige o starim ili nepokrenim licima i izbeglicama, manjinama i temu inkluzije.

Samo 10.7% ispitanika je **zadovoljno načinom na koji su sve ove oblasti uklopljene u postojeći nastavni plan i program**, 28.6% je odgovorilo "onako", dok 60.7% **nije zadovoljno**.

U naredna 3 pitanja ispitanici su trebali da označe oblasti u kojima smatraju da bi trebalo *uključiti više praktičnih primera i konkretnih aktivnosti*:

- U **POSTOJEĆI** nastavni program
- Kao **DOPUNSKU** aktivnost
- **UMESTO** postojećih delova gradiva.

Za svaku ponuđenu oblast najviše podrške ima implementacija u **postojeći** nastavni plan i program. Sledeće po zastupljenosti je pokrivanje ovih tema **dopunskim programom**, svuda sem na temu **mentalnog zdravlja** gde je na drugom mestu uključivanje ove teme **umesto postojećih delova gradiva**.

Ko su najkompetentnije osobe za osmišljavanje školskih aktivnosti na temu humanitarnog rada?

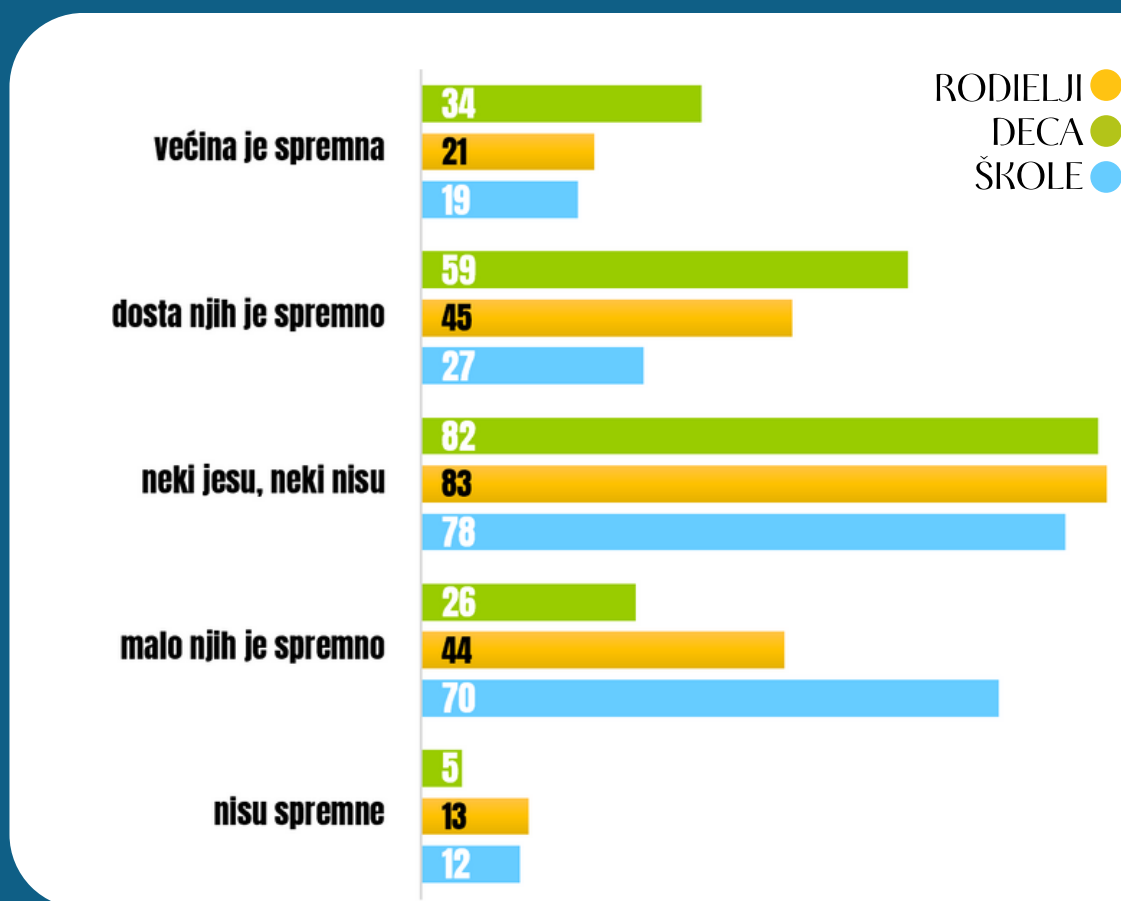
Najčešće označene kao najkompetentnije osobe za osmišljavanje školskih aktivnosti na temu humanitarnog rada (165 ispitanika) su **organizacije i pojedinci koji su aktivni u ovoj oblasti**. Nastavnike i stručne saradnike je označilo *više od polovine ispitanika*, dok tačno 50% smatra da su najkompetentniji roditelji. Ministarstvo i direktor škole su najmanje zastupljeni odgovori. Ispitanici su mogli da označe više odgovora, te jedan odgovor ne isključuje ostale.

Spremnost škola, dece i roditelja na uvođenje programa na teme iz ankete

Ispitanici su dali mišljenje o spremnosti **roditelja, dece i škola** da se uvedu nastavni programi o kojima smo pričali u ovoj anketi. Pitanja su glasila:

- *Mislite li da bi škole bile spremne da učestvuju u radu na teme o kojima smo pričali u ovoj anketi, pod uslovom da to ne optereti značajno nastavno osoblje papirologijom?*
- *Mislite li da bi roditelji bili spremni da se uvede program na teme o kojima smo pričali u ovoj anketi, pod uslovom da to ne zahteva da deca imaju veći fond časova nego sada?*
- *Mislite li da bi deca bila spremna da se uvede program na teme o kojima smo pričali u ovoj anketi, pod uslovom da im se time ne povećava značajno obim domaćih zadataka?*

Ispitanici **deca** vide kao najspremniju na uvođenje promena vezanih za teme obrađene u anketi. Škole su, po mišljenju ispitanika, najmanje spremne na takav korak.

Da li ste upoznati sa sadržajem Pravilnika o obavljanju društveno-korisnog, odnosno humanitarnog rada u ustanovama obrazovanja i vaspitanja iz 2024. godine?

Samo 22.8% ispitanika je **upoznato** sa sadržajem Pravilnika, 28.2% je **delimično upoznato**, dok je 49% odgovorilo da **nije**.

Da li vas interesuju rezultati ove ankete?

Skoro **84% je zainteresovano** za rezultate ove ankete, 9.2% nije, a 6.8% ne zna.

Da bi se više ljudi aktivno uključilo u humanitarne akcije, potrebno je da se promeni...

Bilo je moguće označiti više odgovora, a 94.2% ispitanika se složilo da je za aktivno uključivanje više ljudi u humanitarne akcije potrebno da se promeni **svest o značaju humanitarnog rada**. Nešto više od 71% odabralo je medijski sadržaj, odnosno način na koji mediji izveštavaju o ovoj temi. Odmah nakon toga sledi promena u pristupu informacijama o humanitarnim akcijama tako da dopru do većeg broja ljudi. S obzirom na obim tematike, u narednom pitanju su ispitanici imali prilike sami da obrazlože na šta su tačno mislili.

Šta je sve potrebno da se promeni da bi se više ljudi uključilo u humanitarne akcije?

Ovo je bilo otvoreno pitanje, kao dopuna prethodnom. Odgovorilo je čak 97% ispitanika. Zbog jasnijeg prikaza, odgovori su podeljeni u 7 kategorija: **svest, obrazovanje i vaspitanje, informisanost/mediji, poverenje i povratne informacije, podrška institucija, dodatne ideje i nesvrstano.**

SVEST

„Svest“ je najčešći odgovor na pitanje šta je potrebno promeniti kako bi se više ljudi uključilo u humanitarne akcije. Neki ispitanici su samo napisali „svest“ bez detaljnijeg objašnjenja, ali je dosta njih detaljnije obrazložilo na šta tačno misli.

Najčešći odgovori su sledeći: svest o potrebama, načinima pomoći, značaju humanitarnog rada i šta se može njime postići; svest društva; svest institucija; svest o retkim bolestima i ugroženim grupama koje nisu zastupljene u medijima; razvoj empatije, osećaja za druge, nesebičnosti i unapređenje međuljudskih odnosa; promena kod svakog pojedinca; svest da naše malo nekome mnogo znači i da puno malih stvari može pokrenuti lavinu; svest da je doprinos svakog pojedinca važan; svest da humanitarni rad nije samo doniranje novca; predstaviti humanitarni rad kao deo kulture i vaspitanja; svest o tome koliko se deca raduju kada dobiju poklon i podršku; svest da novac nije jedina bitna stvar u životu.

- „Svest. Da ljudi izađu iz svoje zone komfora. Da to što ne vide nečije siromaštvo, bolest, nemoć... ne znači da ne postoje. Da zasuku rukave i počiste parkić u kom im se sopstvena deca igraju iako za to postoje nadležne službe (koje svakako ne rade svoj posao).“
- „Da teme bilo kog humanitarnog karaktera ne budu više gurane pod tepih, da se ljudi ne srame da kažu da su pomogli i na koji način, da se shvati da nije loše reći da si učinio nešto lepo, jer time podstičeš još nekoga...“
- „Generalno svest svih nas. Humanitarstvo iz bilo koje oblasti je vrlo važno jer pomažući drugima širimo krug ljudi koji čine dobra dela i povećavamo šanse da sva buduća pokoljenja imaju više empatije i saosećajnosti. Tako čuvamo zajednicu koja će uvek moći da menja svet, svest i sistem koji je loš i nepravedan.“
- „Svest...više razgovora sa decom počevši od vrtića i da se to nastavi tokom celog školovanja.“

„Definitivno najviše svest ljudi, jer smo nažalost nekako postali takvi da svako gleda samo sebe. Većina ljudi koje poznajem nije spremna da se odrekne ni najmanje sitnice iako je svesna da bi tako pomogla nekome. Npr kada sam aktivno kačila licitacije od 70 + kolega na poslu njih troje se ponudilo da pokloni neke svoje stvari. Ostali su ili ignorisali ili komentarisali da sam budala sto trošim vreme na to.“

POVERENJE I POVRATNE INFORMACIJE

Devet ispitanika istaklo je pitanje poverenja u humanitarne akcije i izveštavanje, odnosno neizveštavanje o njihovom učinku i ishodima. Jedan ispitanik kaže da osim informisanosti o akcijama, učesnici treba da vide i rezultate akcije kako bi imali volje da se uključe ponovo. Troje ispitanika smatra da je veoma važno da učesnici akcija znaju da će se prikupljena sredstva koristiti u humanitarne svrhe jer nisu baš uvek sigurni da će pomoć doći do onoga kome je namenjena.

- „Transparentno vođenje i organizacija humanitarnih akcija omogućava ljudima da jasno vide kako njihova pomoć može doprineti rešavanju problema.”
- „Akcije da budu organizovane povremeno, ali u kontinuitetu. Da sve bude transparentno, a zloupotrebe da budu najstrože kažnjavane.”
- „Javne pohvale organizacija/pojedinaца koje su humanitarnog karaktera sa konkretnim rezultatima.”

OBRAZOVANJE I VASPITANJE

U kategoriju obrazovanja i vaspitanja stavljeni su odgovori koji su se odnosili na nastavnike i roditelje, odnosno direktno na školski sistem i porodicu. Skoro svih 18 odgovora u ovoj grupi u fokus stavlja više razgovora i rada sa decom na temu humanitarnog rada i pomoći zajednici.

Odgovori su sledeći: više uključiti škole i roditelje u organizaciju; graditi empatiju od malih nogu; edukovati roditelje; više pričati o tome i učiti iz iskustva kod kuće, u vrtiću i u školi – integrisati edukaciju o humanitarnim vrednostima u školski sistem; da roditelji više pokazuju primerom kako se učestvuje u humanitarnim akcijama; sprovoditi konkretne akcije - ugledati se na Japan i Južnu Koreju; roditelji treba da se zainteresuju da bi to preneli deci; bolja saradnja roditelja i nastavnika.

- „Smatram da se svaka osoba rađa sa određenom dozom empatije i veoma je važno razvijati je... mislim da su roditelji glavni faktor u tome. Empatično dete će se bolje socijalizovati, lakše prihvatiti i razumeti svet oko sebe.”
- „Vratiti moral, čast i stid u vaspitanje, pa da budu ponosni na sebe kada urade nešto humano... Uvesti izviđače ponovo, gorane, radne akcije, druženje itd.”

„Smatram da je u školama potrebno makar napraviti u početku par puta nedeljno... kako bi deca shvatila o čemu se priča. Polako ih uvoditi, jer na žalost dosta je dece koja nisu upućena, a to je najviše do škola jer nastavnici nemaju vremena ni za osnovne njihove predmete da objašnjavaju.”

INFORMISANOST - MEDIJI

Pitanje informisanosti i medijske pažnje je drugo po zastupljenosti u datim odgovorima, nakon razvoja svesti. Ispitanici su davali i konkretne predloge o načinima informisanja.

Najčešći odgovori su sledeći: (kontinuirana) informisanost i dostupnost informacija, medijska pažnja i više priče o tome (umesto o nasilju, rijaliti programima i nebitnim ličnostima); bolja vidljivost; veća informisanost o značaju humanitarnog rada, problemima koji postoje i organizacijama koje se time bave; više apela, razgovora i više vremena posvećeno toj temi u medijima (ne samo kada treba da popune sadržaj); objektivno izveštavanje (bez laži kako bi ljudi više obraćali pažnju na vesti koje čuju); veće angažovanje poznatih ličnosti; više emisija, edukacija, seminara i TV priloga o tim temama; izveštavanje o ovoj temi u udarnim terminima; lak pristup informacijama o tome kome je potrebna pomoć i kako pomoći; informisati ljude o načinu funkcionisanja humanitarnih organizacija i gde tačno novac odlazi.

„Humanitarne akcije neretko prođu neprimetno. Bilo bi dobro da se glasnije najavljuju i da se više priča o dobrotima. Nedavno su volonteri čistili jedan deo grada, išla bih, ali pojma nisam imala dok se nisu pohvalili šta su radili, nigde najavu dešavanja nisam srela.“

„Veoma često nedostaje povratna informacija, tako da volonteri zapravo nisu ni svesni koliko su nečemu doprineli.“

„Više reklama na TV-u o fondacijama, na internetu ima puno stranica sa porodicama kojima je potrebna pomoć, samo treba to ispratiti, mnogi ne znaju za neke humanitarne akcije (ja uglavnom saznam preko Fejsa ili Instagrama). Mi smo ti koji se reklamiramo međusobno putem oglasa, objava storija itd, umesto da nas TV obaveštava da svi vide u kakvim uslovima žive mnogi bolesni, a i zdravi ljudi.“

„Potrebno je javno i često pohvaliti volontere, izgraditi poštovanje prema njima u društvu, uključiti poznate ličnosti u aktivnosti (ne samo kao promotere akcija, već kao ravnopravne učesnike istih)....“

„Trebalo bi da budu prisutnije u medijima, ali ne na način da služe kao reklama političkih stranaka ili pokreta.

Humanitarne organizacije bi trebalo da imaju svoje redovne termine na medijima sa nacionalnim frekvencijama gde bi građani mogli da se informišu o humanitarnim akcijama koje su trenutno u toku. Treba promeniti utisak koji se stvara da svi i svako u potrebi mora da se oslanja na humanost nepoznatih ljudi, dok država troši ogromne količine novca na samopromociju, a narod je prepušten sam sebi.“

PODRŠKA INSTITUCIJA

U ovu kategoriju svrstani su odgovori koji se odnose na izmenu zakona, podršku države ili velikih preduzeća.

Najčešći odgovori su: podrška institucija; promena zakona/ sistema/ stava države; uključivanje države (uprave) u humanitarne akcije i promena pristupa ovoj temi; sprovođenje humanitarnih akcija na najnižem lokalnom nivou; organizovanje akcija na nivou opština; uvođenje zakonske obaveze; ujedinjenost nadležnih u odlučivanju; odnos vlasti prema humanitarnim organizacijama i zakonska regulativa (bolji uslovi); podsticanje korporativne društvene odgovornosti; stvaranje povoljnijeg ambijenta za građanski aktivizam; inicijativa ljudi iz struke; sistemski rad na osvešćivanju o ugroženim kategorijama; poboljšati materijalni položaj ljudi; donošenje mera, kontrola i sankcionisanje; nagrađivanje za određene akcije; veće angažovanje velikih kompanija.

- „Učešće u društvenim akcijama treba da bude pravilo, a ne izuzetak. Svaka društvena aktivnost može da sadrži komponentu društvene odgovornosti. Unapređenje institucionalnog odgovora na osetljive potrebe i institucionalna transparentnost treba da budu okosnica društvenog organizovanja.”
- „Da se humanitarni rad prepozna kao dodatni doprinos koji donosi određene benefite, poput prednosti za zaposlenje, umanjenja nekih troškova (izlet, računi za struju), stalna promocija humanitarnog rada, zakonska odredba koja jasno definiše "povlastice" koje nosi volontiranje i sl.”
- “Humanitarni rad/pomoć da se organizuje aktivno na svakoj opštini, od strane lokalne samouprave, transparentno i medijski ispraćeno dobro (reklame pre događaja, kao i posle gde je pomoć otišla), i da se to redovno održava (svaki vikend npr.).”

„Država bi trebala da radi svoj deo i leči bolesnu decu, a aktivisti da se bave humanitarnim radom na nivou sakupljanja garderobe i sl. Tada bi uspešnost humanitarnih akcija bila veća, jer stanovništvo ne bi svakodnevno bilo izloženo ovim temama. Samim tim bi se povratila i motivacija...ne sme se zaboraviti da je prosto nemoguće svakodnevno davati humanitarni prilog. A ovaj sistem trenutno to iziskuje.”

NAPOMENA

Dvadeset odgovora nije raspoređeno po kategorijama jer su se odnosili na opšte nezadovoljstvo stanjem u društvu/ državi ili su bili neodređeni poput „sve” i „kombinacija svega”. Dve osobe su navele da je naše društvo dovoljno uključeno u humanitarne aktivnosti i da svako ko želi može naći način. Jedna osoba smatra da je previše humanitarnih akcija sa upitnim rezultatima. Jedan odgovor poziva na akciju: „**Samo se vi pokrenite pa će se volonteri skupiti.**”

DODATNI PREDLOZI

- "Treba neko da nam dozvoli da se uključimo u taj rad!"
- "Potrebno je osvestiti važnost čistog vazduha i važnost da svako brine o svojim obavezama."
- "Kada vide druge da učestvuju i da je to značajno, ako mogu da uklape u svoje planove - ljudi će učestvovati."
- "Možda napraviti neku akciju poput "Čep za hendikep", a da se prikuplja ambalaža ili materijali pogodni za reciklažu".
- "Idi korak po korak, ne preopteretiti sadržaj kako bi bilo lakše za sve da prihvate."
- "Pošto sam označila sve odgovore, znači da smatram da je potrebno da se društvo resetuje, jer ovo ne vodi ničemu."

"Poslednjih godina je situacija znatno bolja, ali treba možda promeniti formu jer su ljudi uglavnom preopterećeni svojim brigama. Npr. akcija "Čep za hendikep" je odlična, jer svi mogu lako i bez dodatnog opterećenja da učestvuju u njoj."

*

"Potrebno je da svako ko je već uključen u neku humanitarnu akciju, uključi još jednu osobu iz svog okruženja itd. Tako se pravi "lanac"."

Da li postoji tema vezana za humanitarni rad o kojoj biste voleli da čitate ili učestvujete, a nemate gde?

Odgovorilo je 39.8% ispitanika. Odgovori su grupisani u kategorije. Nisu uzeti u razmatranje odgovori „ne“, „možda“, „ne znam“, kao ni odgovori koji nemaju veze sa pitanjem ili ih je ispitanik već naveo u prethodnim odgovorima. Neki odgovori bili su duži i obuhvatali su nekoliko kategorija, pa su smešteni u više njih.

Najveći broj odgovora ima veze sa **decom**, bilo sa decom i mladima bez roditeljskog staranja koji žive u ustanovama, bilo sa decom koja imaju zdravstvene probleme ili žive u lošoj materijalnoj situaciji. Jedan odgovor se odnosio na pomoć deci sa Kosova. Ispitanicima fale informacije vezane za razvoj talenata, kreativne radionice, humanitarne događaje poput koncerata, ali i humanitarne akcije koje se organizuju u školama.

● “Jedina tema koja se viđa je skupljanje novca za bolesne ili neki marginalni slučaj nemaštine. Gde su stara lica koja nemaju za osnovne ljudske potrebe, ali dostojanstveno čute, gde su uboge životinje, osakacene i prepustene same sebi, kako završe lica rođena sa Daunovim sindromom ili nekom drugom anomalijom?...”

● “Baš ovo, da se piše više u medijima o tome u koje humanitarne akcije su uključene koje škole. Da se ne svede sve na čišćenje okoline i sl. Jer u školama je sve osmišljeno odlično na papiru samo.”

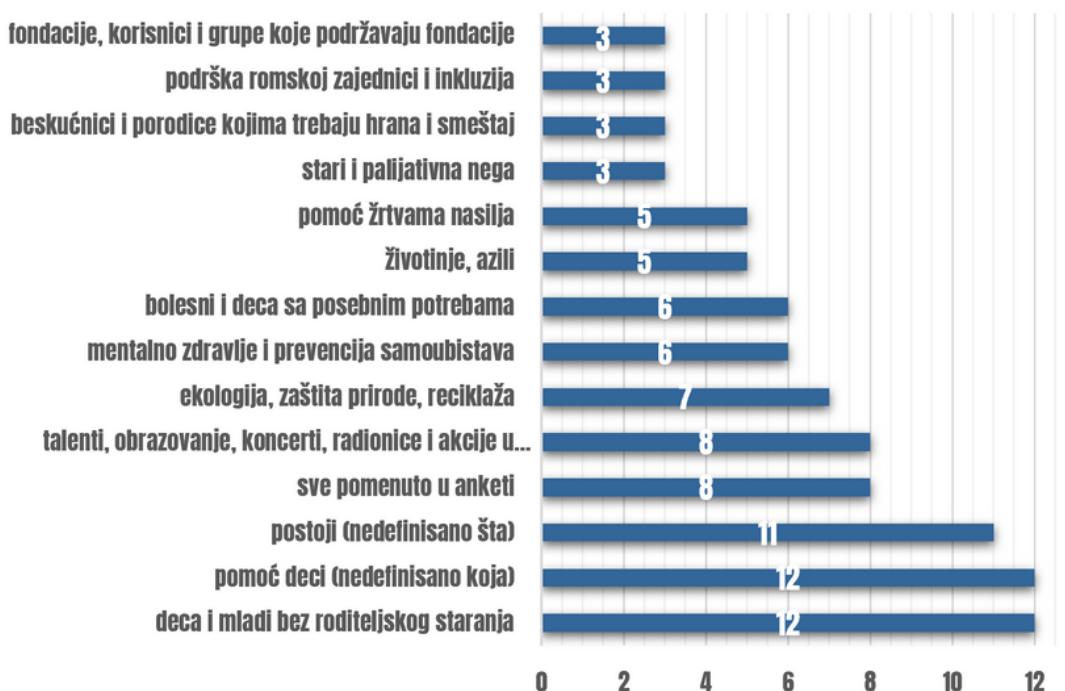
● “Volela bih da budem podrška i ljudima koji su prošli razne vrste nasilja, da upoznam najmlađe sa samim pojmom humanitarnog rada...”

● “Humanitarni koncerti i priredbe. Imali smo, ali niko nije propratio.”

● “Volela bih da vidim više gde možemo da se aktiviramo, a da nije samo da se novčano pomogne.”

● “Veća transparentnost potreba i učinka.”

● “Zloupotrebe humanosti ljudi, kao i o načinima funkcionisanja humanitarnih fondacija.”

Kada biste imali mogućnost da promenite bilo šta u nastavnom programu za osnovnu školu, šta biste prvo promenili?

Odgovorilo je 88.3% ispitanika. Nisu prikazani odgovori „ne znam“, „ništa“ (1 osoba) i prazna polja. Odgovori su grupisani u kategorije: **gradivo, izborni predmeti, donosioci odluka, prosvetni radnici, specifične teme i sve-ništa.**

Ubedljivo najveći broj odgovora odnosio se na gradivo i nastavni plan i program. Sa jedne strane preobiman sadržaj predmeta, a sa druge - nedostatak pojedinih tema u udžbenicima.

DONOSIOCI ODLUKA

Više odgovora odnosilo se na **udžbenike**, njihovu raznolikost na tržištu, neujednačenost i mogućnost besplatnih udžbenika za svu decu. Više odgovora ticalo se “nestručnog kadra” koji odlučuje o nastavnom planu i programu, protokola koji regulišu ponašanje i nasilje, direktore i stranački zaposlena lica, preveliki obim papirologije i nedovoljnu uključenost pedagoga u process obrazovanja.

- “Program je sekundarna stvar koja je proizašla iz nesposobnosti osoba odgovornih za njegovo stvaranje da zaista naprave plan i program, a ne spisak udovoljenih želja.”
- “Prvenstveno udžbenici koji nisu standardizovani i svaki izdavač štampa po svom nahođenju sadržaj lekcija.”
- “Način kreiranja nastavnog plana i programa. Treba konsultovati nastavnike, stručne saradnike tj. ljude koji su aktivni učesnici nastavnog procesa.”

SVE ILI NIŠTA

Odgovori u domenu ekstrema sve – ništa koncipirani su većinski kao “uglavnom sve”, “puno toga/više stvari” i “sve/ceo koncept” (7 ispitanika). Nekoliko ispitanika je napisalo da bi promenilo sistem obrazovanja i pokušali da dopru do što više ljudi. 2 osobe su napisale “ništa”.

- “Ništa. Nastavnik ima mogućnost da na bilo kom času provuče temu brige o drugima.”
- “Sve. Da se prekine trend materijalnog i da se prilagodi vremenu u kom živimo kroz dobra dela”
- “Moje dete je u fondaciji i škola mog starijeg sina stalno pokreće akcije.”

NASTAVNICI

Većina odgovora odnosi se na podršku nastavnicima u vidu plate, smanjenja papirologije i administrativnih poslova i oslobađanje vremena za bavljenje edukacijom, ali i davanja većih ovlašćenja i autonomije prosvetnim radnicima u procesu odlučivanja. Navedeno bi ujedno omogućilo bolji individualni pristup učenicima. Želja ispitanika za povećanjem ovlašćenja prosvetnih radnika išla je i u pravcu jačanja autoriteta i poštovanja od strane učenika. Predlagane su dodatne praktične obuke, uključivanje u istraživanja i humanitarni rad, smanjenje uticaja roditelja i oslobađanje vremena za učenje dece "pravim vrednostima". Dva odgovora bila su usmerena na nezainteresovanost nastavnika da prenesu znanje na kreativan i individualni način što bi smanjilo potrebu za dodatnim privatnim časovima. Jedan odgovor je naglašavao značaj i ulogu prosvetnih radnika u promociji humanitarnog rada.

"Rasteretila bih administrativnih poslova nastavno osoblje. Nije normalno koliko učitelji i nastavnici gube vremena na birokratiju. Ne možemo da razgovaramo o uvođenju novih programa dok se ovi ljudi guše u papirčinama."

"Vrednovanje nastavnika (unutar kolektiva i samog društva) koji učestvuju u humanitarnim aktivnostima ne postoji. Vrlo često se ostale kolege ljute kada su učenici uključeni u takve projekte."

"Da nastavno osoblje bude autoritet deci, a roditelj samo roditelj jer su uloge zamenjene poslednjih godina i deca nam ispaštaju zbog bezobrazluka..."

GRADIVO

Najveći broj predloga odnosio se na gradivo - **obim, sadržaj i način sprovođenja**.

Odgovori su pokrivali ovu tematiku na različite načine, ali sa sličnom suštinom. Previše knjiga, lekcija časova i predmeta koje nemaju praktičnu svrhu; preveliki obim gradiva; sporije prelaženje sa lekcije na lekciju; više praktičnog i iskustvenog učenja, a manje naučnih informacija i teorijskog znanja; više prakse; smanjiti neupotrebljivo gradivo; više učenja u prirodi i van škole; više aktivnosti o zapostavljenim temama i akcije čišćenja; veći fokus na veštine koje će im pomoći da se snalaze u stvarnom svetu i životne teme poput finansijske pismenosti, programiranja, kreativnog razmišljanja, emocionalne inteligencije, vrednosti, bontona, funkcionalne pismenosti; više učiti kroz igru i zabavu i ugledati se na škole u Japanu; više projektne nastave i utvrđivanja gradiva; izbaciti dokazano nezanimljiva književna dela; učiti ih da budu dobri ljudi; mnogo više razgovora na temu humanitarnog rada, volontiranja, angažovanja; povećati dopunske aktivnosti; više razgovora sa decom i više lekcija koje obrađuju siromaštvo, bolesne, napuštenu decu, manje domaćih zadataka;

"Opterećeni su gomilom gradiva i nepotrebnih informacija koje zaborave dok pukneš prstima, a osnovne ljudske vrednosti su zaboravljene."

"Deca treba da vole školu da im pobudi radoznalost, ne da ih zatrpaju, a da onda nesrećni iskompleksirani roditelji rade sve domaće zadatke, pišu pesme za takmičenja itd. Sve je naopako."

"Sve. Bukvalno sve. Nastavnica sam. Promenila bih i predmete i sadržaje predmeta. Deca uče nepotrebne stvari... Više od pola je nezainteresovano u potpunosti jer
1) znaju da će proći razred,
2) društvo im šalje poruku da je škola napotrebna za lak život kasnije."

DODATNI PREDMETI

Dodatni predmeti su kao kategorija odvojeni od prethodne "gradivo" jer obuhvataju konkretne predloge aktivnosti i sadržaja koje ispitanici smatraju da je potrebno implementirati kao obaveznu ili izbornu aktivnost.

Ispitanici su imali razne predloge šta je potrebno dodati u nastavni program, a većina ideja odnosi se na **promociju empatije, vaspitanja, humanitarnog rada i volontiranja, fizičkog i zdravstvenog obrazovanja i životnih veština.**

Predlozi su bili: dodati vaspitanje dece; uvela bih predmet na kome se uči o svemu ovome; više razgovorati sa decom o postojećim temama; veće učešće u humanitarnom radu; više druženja; uvesti društveno-koristan rad, praktične ekološke aktivnosti, čišćenje dvorišta, humanitarne akcije, organizovati obilazak ugroženih grupa; uvela bih folklor, igranke i žurke petkom da se deca zavole; uvela bih više tema iz ekologije, humanosti, volonterizma i smanjila repetitivno učenje; slušanje klasične muzike; više radionica na ovu temu; uvesti obavezne nastavne sadržaje o prevenciji nasilja, empatiji, kulturi, različitostima; raditi na empatiji; izbaciti sulude izborne predmete i iskoristiti vreme na neku humanitarnu akciju; izbaciti izborne predmete; ukinuti ekskurziju; uvesti izborne predmete sa fokusom na zanate; uvesti domaćinstvo, fizičko (više časova/svaki dan), kulturu, reproduktivno i humanitarno vaspitanje, pripremu hrane, važnost ishrane i vežbe, zdravstveno obrazovanje, predmet o empatiji i zajedništvu, mentalnom zdravlju, redovan čas sa psihologom ili pedagogom.

Nekoliko ispitanika je predložilo da se ukinu građansko/veronauka/muzičko/likovno, a da se umesto toga učestvuje u konkretnim akcijama pomaganja zajednici, savladavanju životnih veština, zdravstvenom i seksualnom obrazovanju i jačanju mentalnog zdravlja. Predlozi su bili i uvesti obaveznu NTC obuku za svo osoblje i dati profesorima da predaju likovno, muzičko i fizičko.

"Vratila bih domaćinstvo i higijenu u nastavni plan i program. Uče svakakve gluposti, a ono što im je najpotrebnije da se snađu u životu - toga ni na jednoj stranici udžbenika."

"Podizanje svesti dece o nacionalnim manjinama, njihovim drugarima koji su slabijeg novčanog statusa, bolesnoj deci. Probuditi u deci želju da pomognu ugroženima, u bilo kom smislu, empatiju i saosećanje. Trebaju nam generacije koje će biti humaniji i bolji ljudi od svih nas."

"Uvela dvonedeljno volontiranje i upoznavanje sa poslovima, da bi izbor upisa srednje škole imao nekog smisla, a ne naturanje želja roditelja, okoline..."

"Previše obiman školski program. Sem srpskog i matematike bih sve ostalo stavila kao izborne, da svako dete bira ono sto bi ga istinski zanimalo. Vratila bih domaćinstvo u škole jer nove generacije ni prljave sudove ne umeju da sklone sa stola. Uvela bih obavezan humanitarni rad. Npr. organizovanje bazara i sličnih aktivnosti gde bi svako dete uz pomoć roditelja i/ili nastavnika svakog meseca napravilo nešto, prodalo ga i tako pomoglo nekom drugaru da ode na lečenje."

SPECIFIČNE TEME

U kategoriju "specifične teme" uključili smo predloge koji nisu spadali u prethodne kategorije. Većina odgovora ima direktne ili posredne veze sa inkluzijom.

Nekoliko ispitanika je protiv mobilnih telefona u školima, nekoliko njih bi volelo da se vrate uniforme, jedan ispitanik smatra da modernizacija školstva ide u pogrešnom pravcu, jedan se protivi jogi i meditaciji u predškolskim ustanovama i jedan bi promenio celokupni predškolski program. Jedan odgovor je isticao značaj upoznavanja sa drugim religijama.

Zanimljivo je da su mišljenja ispitanika o inkluziji, iako ona nije bila primarna tema ovog istraživanja, veoma slična i konkretno navedena. Jedna osoba je kratko i jasno napisala da inkluziju treba ukinuti, druga da je potrebno izmeniti nastavni plan u specijalnim školama, treća da treba uvesti asistenta za svako dete kome je potrebno. Nekoliko njih smatra da treba promeniti odnos prema romskoj deci, povećati svest dece o inkluziji i uvesti IOP1 razrede u svaku školu.

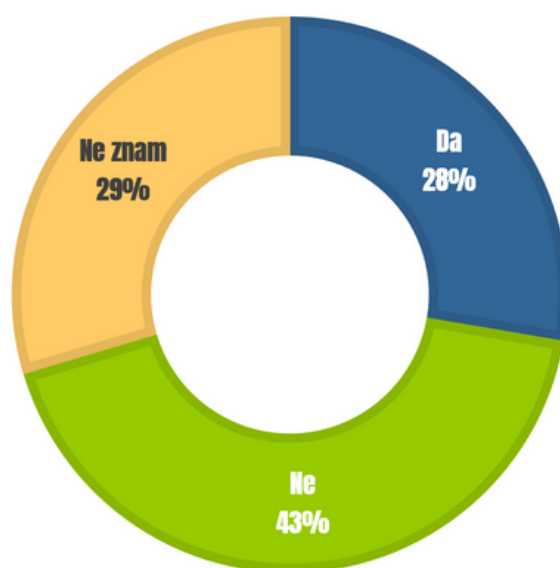
- "Inkluziju, koja je silom nametnuta, bez preko potrebne saradnje stručnog osoblja, tako da ispaštaju najviše deca, iz programa i van njega, kao i nastavni kadar koji gubi volju za životom kada treba da, pored redovnih planova, piše po nekoliko IOP-a."
- "Prvo da se priča sa decom o razlikama, da znaju da postoje deca koja nisu zdrava u potpunosti, da im se objasni kako se ponašati, da nije lepo ismevati ako ne razumeju nešto i da je sasvim u redu da pitaju o tome što ih zanima, ne učiti ih da izbegavaju osobe drugačije od sebe, već da prihvate sve onakvim kakvi jesu."
- "Smatram da je inkluziju divna zamisao, ali je nefunkcionalna, potrebno je još mnogo rada i novčanih sredstava da bi to funkcionisalo kako treba. Treba zaposliti stručnjake defektologe koji bi radili sa decom sa posebnim potrebama u regularnim školama."

Da li ste spremni da budete aktivan učesnik u humanitarnim akcijama u budućnosti?

Odgovori su ohrabrujući jer 82.5% ispitanika kaže da je **spremno** da bude aktivan učesnik u humanitarnim akcijama u budućnosti. 16% ne zna, a samo 1.46% je reklo da nije.

Da li bi želeli da budete intervjuisani na temu o kojoj smo pričali u anketi ?

Iako je 28% ispitanika, odnosno njih 57 reklo da bi **želelo** da bude intervjuisano na teme o kojima smo pričali u anketi, *samo 2 osobe su ostavile kontakt*. U pitanju je navedeno da oni koji žele, mogu da ostave e-mail adresu ili nam poslati poruku na mrežama. Pitanje jeste bilo nedovoljno jasno u pogledu toga ko bi bila osoba koja ih intervjuiše, pa je moguće da nisu želeli da razgovaraju sa nama, već sa nekim drugim.

IAKO JE OVA ANKETA ZATVORENA ZA ODGOVARANJE, POZIV ZA RAZGOVOR NA TEMU HUMANITARNOG RADA U NAŠOJ ZEMLJI JE TRAJNO OTVOREN ZA SVE ZAINTERESOVANE.

Ako postoji nešto što ste želeli da kažete na ovu temu, a nismo pokrili u pitanjima...

Odgovorilo je 48, odnosno **23.3% ispitanika**. Devet odgovora je prebačeno u kategorije u prethodnim pitanjima jer su se na njih odnosile. Deset ispitanika je napisalo da je sve pokriveno pitanjima u anketi. Ostali odgovori su raznoliki i teško ih je grupisati po kategorijama.

Neki ispitanici savetuju da treba sa decom pričati o svemu, da je potrebno više empatije, podrške i rada na prevenciji vršnjačkog nasilja, da treba mnogo toga promeniti, da je važno biti istrajan i fokusirati se na praktičan rad na ovu temu. Pojedini imaju želju da doprinesu više, ali nemaju vremena usled privatnih obaveza.

Jedan od predloga je veća zastupljenost političara u humanitarnom radu i humanitarnim organizacijama i vraćanje poverenja u institucije. Istaknuto je da je naše malo nekome mnogo i da država treba da se posveti korisnicima humanitarnih fondacija kojih je iz dana u dan sve više. Dat je i primer bračnog para koji je promenio svoj život iz korena i odlučio da provede ostatak života volontirajući i pomažući.

"U globalu sve ste rekli, ali bi o ovome moglo da se priča danima. Tema je dobra, ali kod nas nedovoljno zastupljena, iako bih rekla da je u poslednje vreme sve više humanitarnih akcija..."

"Rado učestvujem na konkursima koji se objavljuju na stranici Inspirative, pa je eto jedna ideja da organizujete nešto humanitarnog karaktera za decu koja su u fondaciji..."

"Bilo bi lepo da rezultati ankete i reč nastavnika konačno stignu do nekoga "sa vrha"."

"Uvesti političare u humanitarni rad."

"Kako da se obezbedi pomoć bolesnima, koju ne pokriva Fond? Kako da primoramo državu da ne gradi stadion već da pomogne bolesnima i napuštenima?"

"Majka sam 4 dece, jedno sa posebnim potrebama. Nemamo nikakvu pomoć, a i sama sam radila sa decom."

"U pitanju u koju oblasti su školska deca upućena, nemate ponudeno u odgovorima ni u jednu."

"Humanost u školama funkcioniše po principu "svi daju, da dam i ja", treba raditi na osećaju za inicijativu, da deca sama organizuju akcije i da biraju kome i kako žele pomoći, humanost ne sme da bude iznudjena, takva pomoć je jednokratna..."

"Pali smo na svim ispitima ljudskosti. Ne empatije ljudskosti. Plivamo u mulju. Deca nam pate od skupocenih, maskiranih stvari... Ukoliko pokaže malo talenta za nešto glumu, sport...takvo dete se izveštava iz društva. Imam osećaj da vičem dok ovo pišem...Probudimo se ljudi moji !!!"

Građanski aktivizam ima najviše smisla onda kada jedna akcija dobije kontinuitet u rezultatima. Na primer, pokrene se akcija da se očisti livada od smeća. Ako se ta livada u roku od par nedelja opet zatrpa smećem, šta smo uradili? Akcija treba da bude odraz neslaganja sa sistemskom postavkom koja je do problema dovela, a ne privremeno i povremeno rešenje. Akcija treba da iznedri suštinsku promenu koja će doprineti rešenju problema u njegovom nastanku."

"Hvala Vam na trudu da nešto promenite ..."

Zaključci i preporuke

Preporuka je da se nastave istraživanja na ovu temu, ali sa većim brojem ispitanika iz što većeg broja opština. Jedan od pravaca bi bio anketiranje *prosvetnih radnika i roditelja dece iz iste ustanove*, kako bi se analiziralo da li postoji razlika u stavovima između njih, ali i između različitih regiona.

U ovom istraživanju je skoro 74% ispitanika volontiralo ranije, a savet za naredna istraživanja je precizno definisati šta podrazumeva volontiranje u ovom kontekstu. Samo 3% ispitanika je volontiralo motivisano oglasom koji su videli na Internetu, a 70% je potražilo priliku jer je osetilo potrebu za tim. *Preporuka je da se u narednim istraživanjima ispita na koji način volonteri pronalaze prilike za humanitarni rad jer ne znamo na koji način su sami potražili priliku za volontiranje.*

Kako bi više od polovine ispitanika novac, vreme ili veštine najpre doniralo deci bez roditeljskog staranja, bolesnima i porodicama lošeg materijalnog stanja, bilo bi poželjno da ustanove i organizacije koje se bave ovim pitanjima *povećaju vidljivost apela za pomoć* kako bi oni došli do zainteresovanih građana. Navedenu preporuku potvrđuju i rezultati jer je najveći broj ispitanika na pitanje „Da li postoji tema vezana za humanitarni rad o kojoj bi voleli da čitate ili učestvujete, a nemate gde?“ dalo odgovore vezane za decu, bilo za decu i mlade bez roditeljskog staranja koji žive u ustanovama, bilo decu koja imaju zdravstvene probleme ili žive u lošoj materijalnoj situaciji.

Nikako ne treba zanemariti ni ostale pomenute oblasti, ali je preporuka da se prvo istraži zbog čega su one odabrane manje puta od prva 3 odgovora. U zavisnosti od toga da li je razlog nedostatak informacija o potrebama tih grupa ugroženih, nedostatak interesovanja ili nešto treće, može se kreirati adekvatna strategija za privlačenje većeg broja građana na učešće.

Zabrinjavajući procenat od skoro 63% onih koji smaraju da je spremnost naših ljudi da pomognu bez novčane nadoknade niska, može biti još jedna od tema za naredna istraživanja. Bilo bi od značaja istražiti na osnovu čega su građani doneli takav zaključak, šta je u njihovom iskustvu dovelo do kreiranja takvog mišljenja i šta bi trebalo uraditi da se to promeni. Isto važi i za stav o spremnosti ljudi da se bore za promene i pretvorimo ideje u akciju.

Kada je reč o mišljenju o tome da li su deca dovoljno upućena (u skladu sa uzrastom) u različite teme, odnosno društvene oblasti koje zahtevaju aktivnost građana, jedino je tema *zaštite prirode, ekologija i reciklaža* označena od strane 75% ispitanika. Prvi sledeći odgovor „postojanje ljudi kojima je potrebna pomoć u lečenju i uzroci takve situacije“ označilo je samo 45% ispitanika, a nakon toga se procenat smanjuje.

Deca bez roditeljskog staranja i postojanje ustanova za smeštaj takve dece, uzroci i postojanje žrtava nasilja, tema obrazovanja, umetnosti, nauke i razvoja talenata, mentalno zdravlje, stara i nepokretna lica koja nemaju porodicu ili ona ne može o njima da brine i izbeglice, nacionalne manjine i inkluzija označenje su od strane manje od 30% ispitanika. To znači da čak 70% smara da deca nisu dovoljno upućena u ove teme. Iako je nesumnjivo da su za to odgovorni i roditelji, ne može se ignorisati ni uloga prosvete. Bilo bi značajno detaljnije ispitati *stavove roditelja i prosvetnih radnika o tome šta je tačno to što nedostaje u trenutnom nastavnom programu, a značajno je za decu školskog uzrasta.*

Veliko interesovanje za rezultate ankete od 84% i opširni odgovori na otvorena pitanja bude optimizam da građani žele da budu uključeni i da učestvuju u diskusiji.

Da bi se više ljudi uključilo u humanitarne akcije, skoro svi ispitanici smatraju da je potrebna *promena svesti o značaju humanitarnog rada.* Veoma važan je i način informisanja, odnosno medijski sadržaj i način na koji mediji izveštavaju o tome kao i pristup informacijama. Kao značajnu stvar ispitanici vide i blagovremene povratne informacije o uspešnosti akcija i izgradnju poverenja. Nezanemarljivi su i značaj promene zakona, donosioca odluka, ali i načini na koji ustanove kojima je potrebna pomoć komuniciraju sa građanima. Nešto manje od polovine ispitanika smatra da treba da se promene nastavnici i vaspitači, ali neki su naveli i značaj kućnog vaspitanja i potrebu za saradnjom između školstva i roditelja.

Kada bi imali mogućnost da promene bilo šta u nastavnom programu za osnovnu školu, većina ispitanika bi promenila **gradivo i nastavni plan i program** koji vide kao preobiman u pojedinim segmentima, a nedovoljno posvećen nekim drugim pitanjima.

Najčešća zamerka je obim gradiva, a bilo je različitih predloga i šta je potrebno dodati u nastavni program. Većina ideja odnosi se na promociju *empatije, vaspitanja, humanitarnog rada i volontiranja, fizičkog i zdravstvenog obrazovanja i životnih veština.*

Uzevši u obzir da je samo nepunih 11% ispitanika zadovoljno načinom na koji je 11 oblasti u ovom istraživanju uklopljeno u postojeći nastavni program i da su predlozi za dodatne sadržaje raznovrsni i konkretni, nadamo se da će se u dalja istraživanja na ovu temu *uključiti organizacije i ustanove koje se bave prosvetom, ali i one koje se bave humanitarnim radom.* Kao najkompetentnije za osmišljavanje školskih aktivnosti na temu humanitarnog rada ispitanici vide upravo organizacije i pojedince koji se time aktivno bave. Zato smatramo da je neophodna saradnja donosioca odluka, prosvetnih radnika i nezavisnih saradnika koji imaju uvid ne samo u potrebe, već i u prepreke i način funkcionisanja humanitarnog sektora.

Zaključke ovog istraživanja bi trebalo proveriti na većoj ciljnoj grupi, idealno uz saradnju sa ustanovama nadležnim za školsko obrazovanje.

Nakon toga preporučujemo izradu predloga sadržaja ključnih aktivnosti koje bi trebao da obuhvati program humanitarnog obrazovanja u osnovnim školama i njegovo testiranje u praksi.

HVALA
VAM

WWW.INSPIRATIVA.RS

